

Het erwtenkrabbetje *Pinnotheres pisum* nu ook in zaagjes *Donax vittatus* aangetroffen

Marie-Thérèse Vanhaelen

Het populaire zaagje is vaak massaal levend te vinden tijdens de zomer aan de Westkust. Ook dit jaar was het zo: na hevige wind uit het westen deden zich grote levende strandingen van zaagjes *Donax vittatus* voor, onder andere op 16 juli 2006, 13 augustus 2006 en 4 september 2006 (Oostduinkerke + Koksijde) met telkens enkele 1.000^{den} levende exemplaren.

Maar pas op 8 september 2006, na 2 dagen hevige wind uit W-NW, werd het echt spectaculair met 100.000-den levende, dode en lege doubletjes *Donax vittatus*, waarvan bij vele de achterzijde begroeid was met poliepenkolonies. Tot een tiental dagen nadien kon je de resten van die massale stranding waarnemen, namelijk een overvloed van lege, kleurige zaagjesdoubletten. Daarna werd het troosteloos eentonig op het strand: de matige landwind diepte alleen wat oude schelplagen en gruis uit de bodem, een vloedlijn leek niet meer te bestaan, er was soms zelfs geen wiertje te bespeuren ...

Pas op 2 oktober 2006 draait de wind terug over zee en waait krachtig uit het westen. Hierdoor worden weer honderden levende zaagjes op het strand te Koksijde gedeponeerd ten westen van het strandhoofd Ster der Zee. Op 3 oktober 2006 merk ik er weer veel op waarbij de achterzijde begroeid is met bosjes hydropoliepen; op sommige doubletten zitten jonge muiltjes *Crepidula fornicata* verspreid over het schelpoppervlak, maar het eigenaardigst zijn 2 levende en 1 leeg zaagje waarbij het achter eind bezet is door levende jonge oestertjes, *Crassostrea gigas*. Nog een dag later liggen er reeds enkele 1000-den levende *Donax vittatus* in een grote bocht tussen Ster der Zee en St.Idesbald (Strandhorloge). Bij een groep zeeklassers ontmoet ik natuurgids Roza Maes, die me vertelt dat ze vanaf september bij het strandgidsen in geopende levende zaagjes af en toe een zeer klein erwtenkrabbetje vond.

Dit nieuws is voor mij belangrijk genoeg om dadelijk de proef op de som te nemen: ik verzamel lukraak een 100-tal levende exemplaren en tref in 4 ervan een mannetje *Pinnotheres pisum* aan met een schildbreedte variërend van 1 mm tot 3 mm. Tussen de opgeraapte *Donax vittatus* zitten er nu 28 met *Crassostrea-gigas* begroeiing op de achterzijde.

Daags nadien, 5 oktober 2006 wil ik zulke proef nog eens overdoen, maar helaas, de wind is gedraaid en waait nu uit het zuidwesten, iets van over het land, en daardoor is een groot deel van de levende stranding verdwenen.

In het resterende aanspoelsel zijn de meeste zaagjes al dood of leeg, doch met wat moeite kunnen er nog 65 levende gevonden worden. Hiervan zijn er weer 18 met jonge

oestertjes waarvan er 6 reeds 2 cm groot zijn en ... één zaagje is bewoond, ditmaal door een erwtenkrabwifje met 4 mm schildbreedte.

Enkele *Donax*-doubletten dragen op de achterzijde een grote levende brakwaterpok *Balanus improvisus*; de grootste pok is 1 cm breed.

Op 6 oktober wakkert de wind weer fel aan en draait wat meer naar het westen zodat op 7 oktober 2006 het strand bij Ster der Zee weer bezaaid ligt met 1000-den verse, levende zaagjes. Nu controleer ik er 135 en vind er weer 4 met een erwtenkrab-mannetje; de diertjes zijn elk zowat 3 mm. Ik raap ook 21 exemplaren met *Crassostrea gigas* op en ik vind slechts 2 levende halfgeknotte strandschelpen *Spisula subtruncata*. Bij nazicht blijkt dat één ervan een koppeltje (mannetje en wijfje) *Pinnotheres pisum* bevat.

Een week later, op 16 oktober 2006 houden Ingrid Jonckheere en ik nogmaals een zaagjesspeurtocht langs het Koksijdse aanspoelsel. Nu ligt het strand vol ineengevlochten trossen van zeedraad, groeiend op *Donax vittatus*. Honderden zaagjes dragen op het achtereind uiterst kleine oestertjes. Nu tref ik op slechts 25 meegenomen levende *Donax* nog driemaal een klein mannetje erwtenkrabbetje (1,5 mm tot 2,5 mm) aan.

Samengevat: op 5 verzamelbeurten en controles werd er op 335 levende zaagjes 12 maal een erwtenkrabbetje gevonden: 11 maal was dit een mannetje, slechts éénmaal een wijfje; de bewoonde zaagjes waren telkens maar door één individu bewoond. Eigenaardig toch dat de kleine, nog steeds zeldzame *Spisula subtruncata*, met slechts 2 levende vondsten positief scoorde: één ervan bewoond, en dan zelfs door een koppeltje (mannetje en wijfje).

Verder onderzoek zal zeker nog meer informatie leveren over de kleine commensale krab *Pinnotheres pisum*, die, op het eerste zicht niet zo kieskeurig blijkt te zijn wat haar onderkomen betreft, of ... is er toch enige logica te bespeuren?

Alle interessante waarnemingen steeds welkom!

Summary

The presence of the commensal crab *Pinnotheres pisum* is reported in specimens of the clam *Donax vittatus* collected in the summer and autumn of 2006 on the beaches of the western part of the Belgian coast.

Ter Yde, I
8670 Koksijde